

L'euille è l'uzé rèyèu

Setta y é la conta d'én drolo dè gadzo éntre l'euille è l'uzé rèyèu : « Vèyèn vé coueu y è bon a velà peu ote su pè lo siel ? », i di én queu l'uzé rèyèu.

To d'én queu l'euille i fé gnénca aténchòn a la baga ; teteun, a la fén, totchè dèdén chon orgueul, i aséte lo défi.

« Peu pipi – i pénsé l'euille – comèn t'ò la fèi dè gagné ? T'é l'uzé peu puqueu è peu dèlècà què lo Bon Guieu y ase mandó su la tèra è mè dze si la réa dè l'er ! ».

Doumén qu'i pénsé a sen, l'euille y uvre chè gran-z-ole è chè cayé dèdén lo vouiddo.

Én-a queurta désente è poué... su ! Sotergnà è portoye dè l'er tso què la dénon-a i rémonte lè queute di montagne.

Tseu peu qu'i poyéve, lè cléve crevoye dè bréngue è dè pesse i lésévon la plase a l'erba prénma di montagne, è apré i clapèi è poué, a la fén, a la nèi blantse di glasé.

Lè méquio, ou fon dè la vallé, i sonve pomé què dè puqueude tatse grize, perguiè ou métèn dou ver di pro è l'ardzèn dou torón.

Teteun, l'euille i n'ave ponco prou, i voléve lle fae vére ou pipi... È paé, én fèzèn dè gran serclo, i tsertséve d'otre couràn è y aléve tedzor peu ote. Dè couràn tseu peu peu frè è rarèfié, difisillo a mètrizé, dè couràn qu'i faléve rètèi avoué lè-z-ole bièn ouverte pè po nen pèdre gnénca én-a friza.

Èa, dè su lai, on vèyéve maque lo siel perse, è lo solèi y éve drè én-a cléve blantse sènsa chaleur.

I éve arevoye a la limite què y ave jamé dépassó, gnénca can, totta dzeveua, pléa dè forse è dè queriozetó, y ave défié lo Bon Guieu. Ma si queu chon orgueul lle démandéve dè pleu è paé, avoué én dèré éfor, l'euille i ch'é cayà dussù én otro couràn, lèvé è dzaló comèn lo ven dè l'ivér... è y é aloye éncò peu su.

Tot outor y ave én gran silanse, l'euille i séntéve chon queur batre pè l'éfor è l'er y éve seu fén què i paséve éntremé lè pleunme di-z-ole, ouverte to sen qu'i poséve pè lo rètèi quecca dè pleu : jamé y éve aloye seu ote.

« Va savér sè lo pipi mè vèi éncò dè dju lai ? », i pénséve l'euille, pléa d'orgueul.

Teteun fran én si momàn, én chè vièn, i ll'a sombló dè sinti én « tchépi »...

I éve l'uzé rèyèu : i ch'éve catsé dèzò chon ola è y éve restó lai

lo gnalèi

Région Autonome
Vallée d'Aoste
Regione Autonoma
Valle d'Aosta

Assessorat de l'Éducation
et de la Culture
Assessorato Istruzione
e Cultura

VALTOURNENCHE

to si tén.

Lo pipì y éve seu puqueu què l'euille ch'éve gnénca aperchè dè si cor sénsa pése è i l'ave portó su tanque lai. Èa, totta étooye, lo vèyéve poyé su chon cropión.

Arevó su l'étséa, éntre lè dovve gran-z-ole dè l'euille, lo pipì chè tutte outor, i fé én puqueu so è : « Dz'è gagné mè ! – i di a l'euille – Èa, sioplé, méa-mè torna dju, seu i fé tan frè... ! ».

Dé si dzor lai, l'euille y a ubló chon orgueul è l'uzé rèyèeu, què y a co non « pipì dou fret », i tsertse dè vai chon queur dzaló én partadzèn lo gni avoué d'otre pipì, doumén lè lon mé dè l'ivér.

lo gnalèi

Région Autonome
Vallée d'Aoste
Regione Autonoma
Valle d'Aosta

Assessorat de l'Éducation
et de la Culture
Assessorato Istruzione
e Cultura

Tiré de :

Récit oral recueilli et adapté par Daniel Fusinaz

Texte inédit

Collaborateur de Valtournenche : **Yvonne Barmasse**

La transcription a été soignée par le Guichet Linguistique

Mise à jour de la graphie : octobre 2013